Број 230. У Новом Саду у суботу 13. октобра 1901. Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за светем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Појединим бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“, деоничарског друштва за издавање српских књига и новина, у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Појединих бројеви стају 10 потура.

Програм српске народне радикалне странке у Хрватској и Славонији.

Ниједна реч, која се може у употребити у новинарству, не би била довољно јака, да обележи оно, што је учинила хрватско-славонска влада, кад је за нове саборске изборе оставила рок од не пуних 14 дана. Ко хоће парламент, не сме да бега од парламентарних основа, иначе је читава уставност — спрдња. Саборски избори захтевају договор, саветовање, обавештавање, развијање програма. Ко све то сматра за опасно или излишно, и не дозвољава времена за то, тај треба отворено да устане против парламентаризма и тражи — диктатуру.

Влада није без велике невоље учинила овај јуриш на уставност. Сви су изгледи, да она у идућој саборској периоди, хоће да учини нешто судбоносно и крупно, што неће ни мало годити народу, те не сме да пусти у сабор иоле јачу опозицију. Зато се и послужила оваким средством. Дакле изгледи за будућност веома су тавни.

Радикална странка у Хрватској и Славонији пратила је живо догађаје који су се развијали у отачбини и ван отачбине и она не би била напредна и модерна странка, када се не би користила искуством.

Искуство, до кога су дошли многи угледни људи њени, веома је жалосно. Данашњи систем, данашњи лажан парламентаризам, довео је у државама до ужасног економског, моралног и политичког пропадања. Овако се даље не може.

Треба признати то и изаћи на среду с истином, не треба варати ни себе ни народ. Оне сићушне разлике, око којих се води борба, треба да падну, у овој великој невољи могу да помогну само велика, отворена начела.

Српска народна радикална странка, стоји у народном питању, на оном становишту, на коме је стао сабор Хрватске и Славоније у VII. законском члану од 1848. год. и које је становиште усвојио сабор кр. Хрватске и Славоније у одлуци својој од 17. (29.) априла 1867. године, да је народ српски на темељу слободе и савршене једнакости потпуно једнак и равноправан са хрватским народом.

Програм српске народне радикалне странке обухвата српске захтеве, које је народ наш почињући од Лике па до Митровице изложио у својим представкама 1899. године...

Тражи да се законом потпуно изједначи православна вера с римокатоличком у њиховим узајамним одношајима; тражи да се потпуно изједначи ћирилица с латиницом; тражи да се законом уреди слободно развијање српске заставе; тражи да се законом призна српском народу право, да може свуда отварати своје народно-вероисповедне средње и стручне школе, а да буде општина и земља дужна помагати те школе исто као комуналне; тражи саразмерну припомоћ на просветне и црквене цели српског православног народа и т. д.

Српска народна радикална странка у Хрватској и Славонији тражила је ван тога политичке слободе, економске реформе, тражила установе, које ће народ да подигну материјално, морално и здравствено...

Но није била изрекла оно, што према стеченом искуству мора да каже, а то, да је скроз погрешан основ, на коме се данас хоће да зида срећа и напредак народа у Хрватској и Славонији. Основни закони у нашој монархији сачињавају поравнање између Аустрије и Угарске и поравнање између Угарске и Тројединице. Ово друго поравнање, усваја оно прво.

Искуство нам је показало, да на тој основи, у место народног благостања и напретка, видимо општи назадак и раздор међу народима, у свима земљама монархије.

Сабор кр. Хрватске и Славоније нема никаква већа значаја. Његов уплив у културном, економском и социјалном погледу веома је недовољан. Самосталност Хрватске и Славоније одвише је спутана нагодама, а да би земља могла да се развија. Што се тиче финансијске стране те нагоде, удешен је кључ, по коме Хрватска и Славонија не могу да се издржавају из својих средстава, но живе од милости. Такав положај и таква основа веома је недостојна и тога нема ни у једној земљи.

Треба тражити дакле у првом реду измену ревидираног XXX. зак. чл. од 1868. год. а на праведној основи, којој ће бити полазна тачка слобода народа и њихова потпуна равноправност и братство. Само у слободној држави, може да настане братство, а само братски народи могу да очувају слободу, а да их не злоупотребљују једно против другога на штету слободе.

Финансијска нагода треба да буде на основи, која искључује сваку милостињу, а не прелази снагу земље.

И посматрајући ову данашњу уставност, многи прваци радикалне странке уверили су се, да народна слобода и народно благостање и народни напредак не могу бити потпуно зајамчени све дотле, докле се год не дадне народу право, да путем општег, тајног обавезног гласања, прими или одбије сваки важнији закон, што га донесе законодавно тело.

Све је ово уверење, које је отело маха у радикалној странци и само ови нагли избори спречили су, те се на великом збору српске народне радикалне странке нису могла изнети начела, која смо овде укратко додирнули. Та начела нису ни нова. Она су донекле излазила из досадање демократске основе, на којој је стајала радикална странка у Хрватској и Славонији. Али она не беху ил довољно испупчена, или не беху чак ни изрично напоменута.

У добу велике несреће, која је задесила народ, и у добу велике опасности која му још прети, прави пријатељи народа треба да дигну отворену мушку реч. Доста смо се гложили, око ситних фраза. Кад човек хоће да ради, да се бори, одушевљава па и жртвује, треба да зна зашто.

На прагу избора

за сабор краљевина Хрватске и Славоније.

Срем, 11. октобра.

Као што сам поуздано извештен, конференција радикалне странке одлучиће у првим данима што иду, како ће се држати при предстојећим изборима и истаћи ће евентуално своје кандидате.

Ако се упусти у изборе, питање је: како ће се држати према осталим странкама? Колико сам извештен, у том погледу постигнут је још раније споразум са српском самосталном странком, који треба само да усвоји шира конференција, но да ће радикална и самостална странка ићи у том случају заједнички, о томе нема сумње.

Но како стојимо са другим странкама?

ПОЛИСТАК.

СЛУЧАЈ.

Матилда Серао.

(Наставак од четвртка.)

Кад ал' једног несрећног дана, Гвидо некако се сретне са предметом своје старе љубави. И они се састадоше, сетише се оног, што је било, а после тога било мало дописивања, и један састанак.

Како ли је за то дознала Ема? Ко јој је то јавио? Несмотрени слуга или каква верна друга, или какво писмо? Не зна се. Али свакако беху докази тако красни и снажни, да је њена слепа и племена љубав према мужу, претворила се у хладно презрење. Она не нађе за њега никакве извине. Она је осећала, да су њена љубав и њена гордост, смртно рањени. И она дозва мужа свога, те му са свим равнодушно рече, да ће се они развести без шума. И он беше изненађен. Хтео се прво насмејати и хтеде да узме све за шалу, па да тиме ослаби своју кривицу. Али му жена одговори на све то гордим и оштрим речма, да он треба да ћути. И он виде, да би било смешно и глупо и даље правдати се. И он прими све услове, што их је она била поставила, па је пусти да иде, с уверењем, да је она жена горда и без љубави. И после тога тражио је разонођења, као што већ рекох, у политици и чекању. И он се донекле расеје и поста равнодушан и скептик. Али је уједно осетио, да му је живот разрушен.

Два или три пута се био срео са својом женом из далека. И поклонили се једно другом, као људи тај час познати. И никад нису тражили једно друго. При том је она живела веома једноставно. Никад није ишла ни у позориште, ни на веселе вечерње забаве.

Али у једном су се слагали. Обоје су писали њезином оцу, као да ништа није ни било. А свако писмо било је завршено овако: »Ема је здрава. Чини ми се, она вам је писала, она вас често спомиње а тако исто воли и своју тетицу«, или »Гвидо је здрав, он је веома заузет послом и не може самном ићи у морско купатило. Тако се одржавала сумњива срећа сињора Ђорђијонија. А кад су се после тога тешкога дана, састали муж и жена, били су веома растројени. А кад би Ема могла да укроти своју гордост, она би отишла била у кућу свога мужа, она би победила своју колебљивост, она би утишала свој жестоки глас у говору. »За оца, за [illegible]!« — понављала је она, да би у се улила храбрости. А у томе одржавала је тим већма хладнокрвност Гвидова. Разговор међу њима бивао је озбиљан и пун поштовања, без спомињања прошлости или указивања на будућност, изузевши неколико обичних ствари. Није ту било никаквих жалосних фраза, никаквих међусобних пребацивања. Они су се држали мудро. А сутра? сутра ће да буде то исто. Кад се буду претварали, осмехивали, скривајући свој душевни немир, они се може бити неће одати, изговарајући читав низ лажи и испративши оца на станицу, поклониће се једно другом и разићи се, свако на своју страну. А о помирењу неће бити ни спомена, јер Гвидо не би нипошто први прословио, а Ема не би никад опростила.

III.

Тек што су свршили ручак, сињор Ђорђиони осмехне се блаженим осмехом. И оба глумца употребише сву своју снагу, да се прикажу како ваља. Али што им се учинило синоћ онако лако, сад беше веома тешко. Одмах изјутра, т. ј. како је дошао отац, који их је обоје загрлио, беху принуђени обоје да кажу једно другом »ти«, да се зову по имену, да се љубазно владају једно према другом, као млади једно у друго заљубљени супрузи. И такве празне речи, и пренемагања у опште веома

У овом погледу потребно је да се расчисти положај и то одлучно и несумњиво. Прво је питање: како стојимо са Србима посланицима владине странке, са такозваним посланицима српског клуба? Шта ћемо с њима где нема Србина опозиционог кандидата, а они долазе у избор са кандидатом Хрватом владине странке? Или са кандидатом Хрватом из опозиције? То су питања веома важна.

Нека ми буде слободно да у том погледу изречем своје лично мишлење. Но пре но што бих то учинио, треба да разгледамо те странке.

Срби владине странке по мом су мишљењу потпуно банкротирали са својом политиком. Они су при сваким новим изборима, а и иначе, говорили народу, како плод њихове политике не може да се покаже одмах, него ће то бити доцније... Ал пролажаше година за годином, а они беху све мирнији, ни су били у стању да постигну ни то, да се „српски закон“ извршава на практици. Наш српски закон постао је оно исто, што и народносни закон у Угарској, он је на папиру. Срби владине странке изгубили су данас свако слободно кретање, они се утопише у владину странку, а „српски клуб“ постоји само по имену. Помагати њих, значило би помагати данашњу владу, данашњи систем. И ако би то учинили, држим, да не би ни требали као опозиција да се упуштамо у изборе. А вреди ли да правимо разлику међу њима? Вреди ли неке боље међу њима помагати? И зар их има бољих? Ако их и има, они су „у гомили“ у српском клубу сви у главноме једнаки. Да ли их можемо напослетку помагати ма и према Хрватима присталицама владине странке? Мислим чак и ту не, јер где би било онда начело? и зар није дошло време, да та господа увиде, како српски народ не може ни мало да се одушеви за њиховом политиком.

Што се тиче хрватске опозиције, и ту ствар стоји трајаво. „Обзор“ и „Хрватско Право“ донели су сад пред изборе чланак у којима веле: Шта је било, било. Сад треба да нам је начело: „Не бирати привржeнике бивше саборске већине“. То значи да би господа ишли и са српском опозицијом.

Но можемо ли ми ићи с њима заједно, кад они не признају Србе и права њихова? Зар да данас идемо заједно, помажемо се, па да сутра на сабору разбијамо једно другом главу. Ми њих не можемо помагати, јер не признају Србе. Србе владине странке не можемо бирати, јер они помажу данашње стање и данашњи систем, који је против Срба.

Могли би по мом мишљењу помагати једино кандидаде Поточњакове групе, где их буде било, а и треба да их помажемо. То су демократе, траже корениту промену система, стварне слободе, а признају Србе и њихова права хоће, с њима да раде.

Сматрао сам за потребно, изнети ово моје мишлење, још пре но што се реши ова ствар, а радикалној и самосталној странци: бог им а душа им! Ахил.

Ко је издајица?

V.

Либерална странка видела је добро, да је по њу и по њеног савезника, оца Георгија наступило критично доба. Спречити оно место у резолуцији, „о патријарховом питању“, било је немогуће; а прихватити то, значило је скрхати врат своме савезнику — Његовој Заборавности, јер тада није био против патријарха само радикални „сокак“ него и „солидан, домољубиви либерални елеменат“. Није дакле преостало ништа друго, него по најбољој снази и свима срествима кварити и омаловажавати те јавне зборове и одузети им, пред мађарским меродавним круговима значај „општности“ а обележити их као искључиви плод радикалске агитације.

Румски збор довео их је до душе у малу забуну, јер и самосталци прихватише таку резолуцију, као и Бечкеречани. Но ту се да већ лакше помоћи. Рећи ће се, да на румском збору није управо скоро никога ни било од самосталаца, а оно нешто мало „амбициозних“ уђоше у збор и одбор — као Пилат у вјерују. Али јавно се о томе дакако неће смети писати и за то је „Бранику“ постало ћутање — злато.

На велику жалост солидних елемената и поред све њихове бесомучне агитације, зборови су ипак испали сјајно. Истини у хатар радо хоћемо да изнесемо један факт. Пред сам бечкеречки збор настала је трка у либералној странци у Н. Саду. Помишљало се за часак већ и на то, да се — форме ради — на збор пошљу и неки млађи либерали. А мислило да ће се та тактика лако поправити моћи. Рећи ће се просто: То су људи „амбициозни“, који траже славе у туђем табору, те ће се тиме учинити безопасним по савезника њиховог оца Георгија. Но ко ће као Бог?

Баш пред сам преображенски бечкеречки збор одржана је у Сијону седница Школског Савета. Седници тој присуствовао је и Полит и Ника Максимовић.

На расправу су дошли скоро сто педесет разних предмета. И сви су они — хвала буди бечкеречком збору — расправљени за четир и по сата.

Пошто се свршила седница школског савета, то се је приступило решавању много важнијег питања. Решавало се на име о бечкеречком збору. Полит је био јако забринут и изјавио је бојазан својих другова, да ће бечкеречки збор убити страначки њихов орган „Браник“ и упропастити либералну странку. Тако тешко осакаћени неће моћи помоћи ни себи а још мање Његовој Светости.

Доћи ће избори за епархијску скупштину, доћи ће избори за народно-црквени сабор, ал' ће либерали бити мртви, јер ће их народ одбацити.

Патријарх је заступао мишлење, да либерали не смеду на збор ни у ком случају, јер како ће тада изгледати он у Пешти и Бечу? То никако не. Доказивао је, да се либерали једном царству морају приволети и поћи или с њим или са радикалима. А држи, да им је савезништво с њим далеко пробитачније него са „голаћима“ око „Заставе“.

Као спас себи и либералима, гледао је патријарх у изборима за угарски сабор о којима је „Браник“ у последње време ћутао. Износио је, да није Сел оно, што је Тиса и Банфи. Неће Сел омануги либерале, као негда дра Максимовића и нотабилитете Тиса. Сел је човек од речи и кад је рекао да неће Вучетићу бацати кладе пред ноге он ће то зацело и одржати. Дакле активитет. Обрнути копље и ударити по глави хидру радикалску. Радикали су се већ толико пута изјаснили за пасивитет, та „кукуричу“ они већ о томе читаве месеце. Натраг они не могу, и ту им је њихова ахилова пета.

Селу је много до тога стало, да се народности овога пута упусте у изборе. Упусте ли се у изборе Срби, то ће им се уписати у заслугу код свију меродавних кругова. Доказаће се, да девиза Селова „правда, закон и правица“ није празна реч, и да је под Селом наступила заиста „нова ера“ — ера мирнога рада и државног консолидовања, а на све стране биће им дакле благодарни за услуге изборне.

* * *

Ника Максимовић је бурно тапшао ватреним речма старца патријарха, а Полит се срдачно руковао с њим. Српство је спашено. Стари мудрац, који је нашао и дигао кључеве Даља, и својом мрежом уловио круну патријаршеску, нашао је излаза и спаса и у том тешком положају. Два дана пред конференцију био је у Сијону г. Малешевић, а значајног 30. августа о. г. била је „велика“ конференција странке либералне и закључила је — активитет.

Је ли вам сада јасно, зашто бечкеречки збор није смео бити „општи“ народни збор? Је ли вам јасно, зашто се је толико викало, да је то само збор радикала? Је ли вам јасно, зашто се је годинама трпео тај „штетни“ „пасивитет“, који је толико „зла“ учинио народу српском? Је

су љутили Гвида, а гонили румен стида у образе Емине. И они су се међусобно веома неспретно кретали. Без обзира на то, што они беху готови на све, без обзира на то, што су они из раније предвидели неспоразум, који би могао да наступи, без обзира на то, што су се они старали да забораве на сами себе, ипак су се узбуђивали и страшили на сваком кораку. Додајте томе страх, од тога, да би сва њихова усиљавања могла да буду поремећена најмањом неопрезношћу, а осим тога, гонила их је мисао да ће та појава створити међу њима нешто ново, што они нису очекивали.

Јутрос, кад су се пењали по степеницама с Ђорђинијем, Ема очајно погледа на свог мужа, а тај поглед значио је: »Како ћемо издржати овако до краја?« А он јој је одговорио погледом пуним израза: »Помоћи ћемо једно другом, а ваљда ће нас и судбина помоћи«.

Но код куће удвојила се опасност. Чинило се, као да је Ђорђијани веома расположен, те је заподевао разговор и стављао наивна питања, која су доводили у забуну и Гвида и Ему. Јадни и добри отац! Он је тако волео своју децу!

— Да, — рече он, — ја сам веома задовољан с овим полудном, што сам га провео код вас. Видиш Ема, да је преписка врло корисно дело, али ја претпостављам томе делу личну походу. Ти, ћери, изгледаш врло добро! Много си се поправила. Зар није тако Гвидо?

— Па, ја то увек кажем, — рече Гвидо смешећи се.

— Да, ти и пишеш мени о томе. И ја те, Ема, могу уверити, да Гвидо у својим писмима само о теби говори. Ти си га просто занела. Какав примеран муж!

— Доиста — потврди тихо Ема.

И наступи за час ћутање. Гвидо спустив главу и броји дугмад на свом капуту. Али старац беше тога дана веома разговоран.

— Тетка Савета вас врло љубазно поздрављa. Она вас воли као и пре. Ти си Ема, њена љубимица и она само о теби и говори...

— Добра тетка!

— А знаш ли да ми је говорила све до мога поласка: »Ја би била веома срећна, кад би Ема имала деце...«

Али ту Ђорђијани, крај све своје простодушности, примети, да је рекао нешто, што није требао рећи. Јер он виде, како је Ема поруменела и намрштила се. И виде како зет љутито суче брке.

— И твоја сестра Розалија, — продужи он, да би заметнуо разговор други — и она је здрава и весела. Али је имала и својих невоља.

— А какве невоље? Зар није пошла за свога Петра? — рече иронично Ема.

— Да, да, она је пошла за њега, јер су се они веома љубили. Али не знам како ни зашто, тек Петар је нешто јогунаст... Нашла се нека Талијанка...

— Зар ви то зовете јогунство, оче?

— Да, то беше мимолетно јогунство, Али ти немој да мислиш зло. Розалија је била врло огорчена. Сузе су потоком текле и било је свакојаких ствари...

— Доиста?

— Ја ти кажем. Розалија после тога оде својој матери.

— Добро је учинила.

— Врло лудо је учинила. Жена никад не треба да бега од свог мужа. Најзад ја сам је својим лепоречјем нагонио, да опрости своме мужу.

— Ви, оче?

— Да, и ја се поносим тиме. Често човек греши и мимо своју вољу.

— Леп морал — рече оштро Ема.

— То је био морал твоје матере, ћери моја.

— Како... Зар је и мама била тог мишљења? — рече живо Гвидо.

— Да. Та жена беше пуна милосрђа и снисходљивости. Она беше веома добра. »Ко силно љуби — говорила би она — тај много и опрашта«.

И сад се сви замислише.

(Свршиће се.)

ли вам јасно, зашто се нико од толиких ватрених родољуба око „Браника“ не диже против њега? Је ли вам сада јасно, зашто се прогласио активитет?

Слава дакле Селу и теби „свети оче“ Георгије! Да вас није било, ми би још увек лутали по „мраку грешног пасивитета“ Ви нас искуписте од греха и посласте у — активитет!!

* * *

Да завршимо. Изнели смо у чланцима нашим истину. Признајемо радо, да је та истина била многоме, чаша пружене жучи. Ал та горчина не терети нас. Прошлост нам је сведок, да нас мржња никад није руководила у нашем јавном раду. И сада питамо отворено и јавно сваког поштеног Србина, сваког поштеног човека:

Ко је издајица? **Н—Д.**

Политички преглед.

Бан о наглом распуштању сабора. Како из Загреба јављају, бан гроф Куен Хедервари је у клубу владине странке саопштио у неколико, зашто је сабор Хрватске и Славоније тако нагло распуштен и зашто су избори тако брзо наређени. Бан рече да осим оних разлога који су у рескрипту наведени, од уплива је било и то, да се народ поштеди од раздражења и вегзација дуге агитације и да би се могли избори „мирно и достојанствено“ спровести. Бан је за тим захвалио владиној странци на потпомагању и изрекао своје надање, да ће ова појачана ући у сабор. — У 50 изборних срезова биће избор 6. новембра п. н. у 29 срезова 7. у 5 срезова 8. а у 4 среза 8. новембра све п. н.

Рат између Енглеске и Транзвала. Из Лондона јављају, да се енглески министар председник Солсбери у четвртак вратио у Лондон. Од министарског савета очекују се врло важни закључци у погледу јужно-афричког рата. Мисли се чак да ће Солсбери одступити и да ће с њиме изићи из министарства још неколи министри. — Са бојишта не стижу никакове вести.

Вести из места и са стране.

Патријарх Брарковић у Будимпешти. Патријарх Бранковић био је сад у четвртак у Будимпешти, где је био примљен од Његовог Величанства у општој аудијенцији. На тој аудијенцији било је примљено још једно 30 до 40 особа. Држе да је ова аудијенција патријарха Георгија у свези са блиским догађајима, који ће се збити у крилу наше автономије и цркве.

Протест против избора др. Љубе Павловића. Као што дознаје „Пештански Лојд“ предан је код курије протест против избора др. Љубе Павловића. Протест је предао адвокат из Т. Бечеја др. Мителман, као заступник тамошњих становника Петра Урбана и другова. Заиста чудновато, противници др. Љубе Павловића чине свакојаке неправилности, па онда још они нападају избор Нема никакве сумње да ће овај протест бити одбијен.

Судар влакова. Ми смо јуче јавили да се у Франштату сударио земунски особни воз са једним теретним возом, те да је отуд земунски воз стигао код нас за више од два сата касније, но што стиже у обично време. О томе судару јављају ово: Судар се догодио између Франштата и Будапест-Китере-а. Ту пругу у просеку од 300 метера чини кут око 120 гради, и за то су влаковође могли приметити једно друго тек онда, како су влакови били удаљени једно од друго само 50 корачаји. Пруга иде ту још преко дама који је висок 10 метара. После једно пет минута када се кренуо земунски воз, који је био пун путника, са франштатске штације, примети влаковођа његов, да семефор испред штације Будапест-Китеро показује знак: „Стој!“ Но у истом тренутку када је спазио црвену светлост семафора виде већ у непосредној својој близини попреко постављене црвене лампе једног теретног воза. Влаковођа особног воза одмах је бремзовао и хтео противну пару да даде, али није више имао времена за то, јер се његова локомотива тога часа сударила са локомотивом теретног воза. Судар је био тако јак да се обе локомотиве одбиле једна од друге на 10 метара и тада застадоше као укопане. Локомотива теретног воза сасвим је раздробљена, тако исто и тендери оба влака. Локомотива особног воза је тешко повређена, али ипак не као она теретног воза. Поштанска кола особног воза, и оне прве класе, одмах за њима срушише се у дужину лево преко дама доле. У њима је био један пешадијски капетан и један суботички трговац, и за дивно чудо, обојица остадоше потпуно здрави и читави. Осталим путницима био је завладао неописани страх и пометња, но када разабраше да су неповређени, и да се немају више чега бојати, онда изиђоше из својих вагона, који су махом неповређени, и живо распитиваше шта је узрок судару. О овоме догађају брзо је извештен франштатски станички шеф, који одмах посла на лице места један помоћни воз. Путници земунског особног воза, донесени су натраг на франштатску станицу, и одатле се у 2 сата ноћу другим возом кренуше пут Земуна. Једино је рањен влаковођа теретног воза и то теже по глави. Судар се догодио, што је теретни воз у ранжирању сувише напред изишао.

Вирхов о светском миру. Познати и чувени научењак Вирхов на дан своје 80-годишњице разговарао је са Французом Море о светском миру. Вирхов рече: Париз ме живо потсећа на оно време, када сам још младић био. Доста је већ давно, када сам ја са нашим пријатељима Фором, Пикардом и другима на обали Сене размишљао о начину, како да се светски мир на други начин осигура, а не подржавањем стајаће војске, која народе тако исисава. Давно је већ и од оног времена, да сам ја. када нас је Фор посетио у Берлину, у споразуму са нашим немачким и француским пријатељима, изнео у сабору мој предлог о разоружању. Што смо ми тада покушали да учинимо, и што у осталом није пошло за руком, то је у данашње време покушао и цар Никола, и тренутно како изгледа, са исто тако мало среће као и ми. Но имамо ли ми разлога, да посумњамо у ваљаност и целисходност наших идеја, и у могућност, да ће се оне касније или раније остварити. Ви се сећате да сам ја радосно поздравио иницијативу цареву; и ја жалим, што се она разбила о мале политичке љубоморе — бар у великом. Но ништа није изгубљено. Што није учињено, то ће бити учињено. Велика дела не извршују се у једном дану. Вештачка дела не импровизирају се, она се стварају дугим, упорним радом. Зар није у природи све лагано и непрестано развиће.

Спор грчке црквене будимпештанске општине са парохом тамошње цркве Германосом Тројаном још није решен. И министар култуса и наставе Влашић одредио је министеријалног саветника Јулија Тоста, да као владин комесар прегледа све фондове и управне ствари тамошње грчке црквене општине; да их подвргне ревизији и да автономни штатут расправи у споразуму за поглавицама грчке цркве.

Изјава Сарафова. Као што је познато многи су листови донели, да је Сарафово масло, што је американска мисионарка Мис Стоне од бугарских разбојника заробљена, и што је за њу тако грдан откуп тражен. Сарафор на то изјављује из Париза, како је то неистина. Он се већ од оног времена, када га је софијски суд ослободио, бави у Паризу и живи у највећој тишини, не бавећи се ни најмање политиком. Буде ли га бугарски суд позвао, он ће се томе позиву одазвати.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 12. октобра.

Беч. Велики кнез Михајло Николајевић стићи ће сутра у Будимпешту, да посети Њ. Величанство нашег владара. Дипломатски кругови сматрају ову посету, за чисто пријатељску ствар. С друге стране пак тврди се, да руски велики кнез има тај задатак, да изради пристанак, да се Крит утелови Грчкој.

Шопрон Варошка генерална представничка скупштина закључила је, да поведе дисциплинарну истрагу против градског начелника Гебхарда. — Фабрикант Аугуст Фридрих, потпредседник пропале банке стављен је у истражни затвор.

Рим. Папа отпочео преговоре с Кином, где хоће да обнови дипломатско заступство.

Лондон. Краљ је примио Солзбрија у подужој аудијенцији.

ПРИПОСЛАНО.*)

Славно уредништво!

Од 11. септембра о. г. почео је „Браник“ доносити разне дописе, белешке и чланке о изборима за државни сабор, овде у овим крајевима банатским; сви ти дописи и чланци и белешке су једностранi, те не одговарају правом стању ствари.

Не узимајући у обзир остало, принуђен сам био, да се дотакнем једног дописа из Велике Кикинде, који је у 109. бр. „Браника“ од 11. септембра о. г. изашао, у ком сам ја лично и нападнут и осумњичен, те сам у тој цели послао славном уредништву „Браника“ изјаву, да ју публикује, но та изјава до сада света угледала није, ма да сам исто двапут тога ради пожуривао. Уредништво „Браника“ одговорило ми је једанпут приватним писмом, да исту с' тога уврстити не може, јер она имаде оштрих израза.

Услед тога принуђен сам, замолити славно уредништво „Заставе“ да ми тога ради за исту изјаву места даде, јер општи интерес захтева, да се питање посланичког избора у Великој Кикинди расветли, тим пре, што ја из те околности, што славно уредништво „Браника“ неће моју изјаву да публикује, а међу тим непрестано против мене разне дописе и белешке доноси, изводим, да је то понашање сл. уредништва „Браника“ према мени нелојално и намерно, те нећу никад ни дочекати, да та моја изјава света угледа, те да се и тиме то опште политичко стање расветли.

Молећи дакле, да сл. уредништво „Заставе“ како ово писмо, тако исто и прикључену „изјаву“ упућену сл. уредништву „Браника“ публиковати изволи, на чему у напред благодарност одајући

У В. Кикинди, 4. (17.) октобра 1901.

јесам с' поштовањем

Паја пл. Еремић.

Славно уредништво!

У 109. бр. пошт. „Браника“ од 11. септембра, има један допис из В. Кикинде, који се бави предстојећим избором посланика за државни сабор у В. Кикинди, те се том приликом дописник и моје личности на недостојан начин дотакао.

С' тога сам приморан, *да прогласим сва факта у том допису наведена, за просту и злонамерну, и дописника за лажу најниже врсте, те га услед тога позивам, да се са својим пуним именом прикаже*, да могу знати и ја и публика, с' ким посла имам, пре него што би се у опште с' њиме и његовим лажима забавити могао.

Да ће се тај дописник са својим именом јавити, очекујем тим пре, што *тај дописник сам каже, да може посланичке мандате давати, па и за избор јамчити*, те предпостављам, *да је овде у Кикинди најмоћнији*, па као такав *и каваљер, да са отвореним визиром сме и може* и самном борбу повести, *да се* у том питању истина установи.

Толико за сада, што се мене тиче. Што се пак г. др. Гранића тиче, то је ствар његова, у коју се мешати ја права немам. Молећи да се ова изјава у првом наредном броју пошт. „Браника“ уврсти, јесам с одличним поштовањем

У В. Кикинди, 12. (25.) септембра 1901.

Паја пл. Еремић.

ПРИПОСЛАНО.

У 117. броју „Браника“ од о. г. а под насловом: „Са избора посланика у Ст. Бечеју“ дотакао се „Браник“ и мене, те ми подмеће и лажно потвара, „да сам народносном кандидату лично обећао, да ћу за њега гласати“. Поводом тога, писао сам одмах уредништву „Браника“ и молио, да у наредном броју штампа моју изјаву, да ово није истина, јер ни једном од Срба посланичких кандидата ништа обећавао ни обећао нисам.

До данас „Браник“ није донео моју изјаву, него је напротив у даљим бројевима својим наставио подметања и нападаје на мене, поводом којим изјављујем ово:

Лаж је, да сам народносном кандидату лично обећао, да ћу за њега гласати — а истина је, да сам Сентомашане одлучно одбио, јер су ме они — Сентомашани — потражили и нашли тек онда, када су видели, како су у Турији са дочеком посланика сјајно насели. Па кад нису знали за мене пре, нисам ни ја хтео знати за њих после доласка народносног посланичког кандидата у Турију.

Лаж је, да ја „пркосим“ овдашњем народу, — а истина је, да према мени некоји пркос терају, да су „преки“ према мени и чудновато се понашају према мени као свештенику, а све за то, што сам тражио и тражим, да ми црквена општина на сувом и здравом месту назида парохијални стан, а садања управа хоће на нездравом и влажном, на што ја никад пристао нисам, нити кад пристати могу и смем.

Лаж је, да сам из пркоса према председнику црк. општине гласао за владиног кандидата, јер ја за време изборног покрета нисам радио ни за ни против икојег од посланичких кандидата.

Лаж је, да ја нећу с људима ни да разговарам, јер их има доста са којима се разговарам и договарам о добру и бољитку нашем, но у „земљорадничкој задрузи“, којој за сада и на челу стојим поверењем задругара.

Лаж је и да у „седнице нећу да долазим“, јер кад могу, одлазим, а кад сам дужностима парохијским спречен, разуме се не могу отићи. А кад се седнице држе на велики Петак, и да могу, отићи нећу.

На све ово, као и на остала подваљивања у „Бранику“ одговарам: „Wie der Schelm ist so denkt er“.

У Турији 11. (24.) октобра 1901.

Василије Јојкић,
парох.

---

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

Трговина.

НОВИ САД, 12. октобра 1901. г. Пшеница прва каквоће фор. 7·——50 н. Пшеница средња фор. 7·30—40 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н. Наполица ф. 6·50—80 н. Јечам нови ф. 5·50—80 н. Зоб фор. 6·50—7 фор. — Кукуруз у зрну ф. 5·——— ф. нови у клипови ф. 2·60—70 н.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела кувана 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	32—33 нов.	живе мере
„ средњи . .	30—31 нов.	
„ лаки . . .	28—29 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	35—37 нов. по клгр.
Јагњци	—— по пару фор.
Овци .	8—16 по пару фор.

Стање воде под Новим Садом.

11. октобра било је	2.99 мет.
12. октобра било је	2.95 мет.

*

Званичне белешке будимпештанске берзе.

11. (24.) октобра.

Пијаца је била жива. Продано је на 30.000 мтцнт. Цена је скочила са неколико потура.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 80· цене од 50 килограма од 7 кр. 85 пот. до 8 кр. 15 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 79 цена од 50 килограма од 7 кр. 95 пот. до 8 кр. 35 п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 90 пот. до 8 кр. 30 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 76 до 79, цена од 50 кр. од 8 кр. 05 п. до 8 кр. 25 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 70 п. до 7 кр. 00 пот

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 75 п. до 6 кр. 10 п

Зоб, цена од 50 кгр. од 6 кр. 90 п. до 7 кр. — н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 5 кр. 15 п. до 5 кр. 25 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 12 кр. 50 пот. до 12 кр 75 пот.

Проја, од 4 кр. 90 п. до 5 кр. 10 п.

Маст, 58 кгр. 51 кр. — п. до 51 кр. 50 п.

Сланина, 50 кгр. 44 кр. 50 п. до 45 к. — п.; сушена — кр. пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од 12 кр. — п. до 15 кр. 50 п.; славонски пекмез 50 кгр. 19 кр. 25 п. до 20 кр. — п. српски пекмез 17 кр. 75 п. до 18 кр. 25 п.

Књижевни оглас.

Изишла је из штампе у другом умноженом издању књига:

ПРАВОСЛАВНА СРПСКА ПАРОХИЈА
У ИНЂИЈИ
крајем 1901.

Цена је књизи 80 потура. Препродавцима на 10 и више комада даје се 20% попуста. Који се пријавили с претплатом добиће књигу по цени означеној у позиву на претплату, чим пошљу новац. Књига се може набавити само код писца.

Инђија 11. октобра 1901.

Радослав Марковић
парох.

ОГЛАСИ.

НА ЗНАЊЕ.

Свима г. г. трговцима, који са свињама раде а исту робу за Ferenczvá ros или Штајнбрух у комисион шаљу, стављам овим до знања, да ћу их, ако ми поверење своје поклоне, тачно, солидно и савесно а што је најглавније умереним ценама послужити. Тражи ћу и набављаћу дозволу за Беч или Штајнбрух за свиње из заражених и забрањених места, од вис. кр. уг. пољопривредног министарства.

У случају пошиљке молим г.г. трговце, да ме један дам раније брзојавно или писмено о томе известе.

Б.-Пешта (Штајнбрух) 1901. Споштовањем

635 3—12 **Коста Брашован.**

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

J. ГЕОРГИЈЕВИЋА

У ШИДУ

потребује једног вештог, вредног и солидног помоћника. Првенство имају они који одмах могу ступити. 648 2—2

ТРГОВИНА

ШПЕЦЕРАЈА И ГВОЖЂА

ЈОВ. КОСТИЋА

У МИТРОВИЦИ

потребује млађег, солидног спомоћника, вешта нарочито гвожђарској струци. 644 3—3

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Кућа у ћурчијској улици бр. 18. продаје се из слободне руке. Ближа извешћа у истој кући.

625 3—4

Распродаја!!!

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

А. КОДА

У НОВОМЕ САДУ

распродаје сву своју робу по знатно обаљеним ценама, те позива п. н. публику, да што пре своје потребе набави, јер распродаја неће дуго трајати.

Уједно сам вољан своју радњу, која већ 30 година постоји а најбоље и најзнатније муштерије послужује и у целом или у већим партијама предати уз врло повољне услове.

Рефлектанти нека се директно обрате на горњег. 638 2—

ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

СВЕТОЗАРА КРСТИЋА

У ЗЕМУНУ 651 1—2

потребује једног шегрта. Првенство имају они, који говоре нешто немачки или мађарски.

НА ЗНАЊЕ.

Част ми је овим пошт. публици до повољног знања ставити, да сам од *1. октобра т. р. о. г. напустио своју радњу код „Трубача“ у Карловци и* доселио се у ЗЕМУН где сам преузео реномирану

КАФАНУ И ГОСТИОНИЦУ

„КОД ЗЛАТНОГ ПУЖА.“

Молим штов. публику града Земуна и околине, а не мање и гг. путнике, да ме изволе и у овој мојој новој радњи посетити, а ја ћу се паштити, да брзом и тачном послугом, ваљаном кујном и добрим пићем као увек задобијем потпуно поверење мојих поштованих гостију.

С поштовањем

ПЕТАР СТАНИШИЋ,
гостионичар код „Златног пужа“
у ЗЕМУНУ.

3—3 640

Треба покушати срећу!

Већ су се многи, који су код нас купили срећку, усрећили.

Највећег изгледа на добитак има наша краљ. угарска класна лутрија. Од

100.000 срећака извући ће се **50.000** СА НОВЧАНИМ ДОБИТЦИМА.

Највећи добитак евентуално

1,000.000 КРУНА.

1 премија 600.000, 1 добитак од 400.000, 200 000, 2 по 100.000, 1 од 90.000, 80.000, 70.000, 2 по 60.000, 1 по 40.000, 5 по 30.000 1 од 25.000, 7 по 20.000, 3 по 15.000, 31 по 10.000, 67 по 5.000, 3 по 3.000, 432 по 2.000, 763 по 1.000, 1238 по 500, 90 по 300, 31700 по 200, 3900 по 170, 4900 по 130, 40 по 100, 3900 по 80, 2900 по 40. У свему:

13,160.000 Круна, словом тринајест милиона 160.000 Круна.

GLÜCKSKALENDER FÜR DAS JAHR 1901.

Jänner			Feber			März			April			Mai			Juni			Juli			August			September			October			November			Dezember		
D	1	4042	F	1	33274	F	1	19815	M	1	44575	M	1	43569	S	1	33250	M	1	51688	D	1	52560	S	1	33495	D	1	55184	F	1	17797	S	1	35369
M	2	36473	S	2	51334	S	2	40439	D	2	52329	D	2	58709				D	2	39046	F	2	33352	M	2	39942	M	2	39580	S	2	33979	M	2	44347
D	3	49544							M	3	59576	F	3	62519	S	2	51331	M	3	65888	S	3	36052	D	3	48560	D	3	8566				D	3	51656
F	4	53718	S	3	50319	S	3	51635	D	4	33333	S	4	33468	M	3	55186	D	4	33534				M	4	58709	F	4	33260	S	3	51653	M	4	59566
S	5	62452	M	4	64441	M	4	58050	F	5	36063				D	4	62472	F	5	19815	M	4	44872	D	5	62519	S	5	51331	M	4	58046	D	4	33332
			D	5	33551	D	5	65835	S	5	33333	S	5	39345	M	4	33550	S	5	33345	D	5	44872	F	6	33468							D	5	65962
S	6	33478	M	6	17349	M	6	33591				M	6	36462	D	6	8548				D	6	52620	S	7	39345	S	6	55186	M	6	33564	F	6	36052
M	7	4053	D	7	38904	D	7	21622	S	7	44552	D	7	4042	F	7	33274	S	7	51635	M	7	36576				M	7	62472	D	7	19815	S	7	33333
D	8	36475	F	8	51612	F	8	40497	M	8	52340	M	8	36473	S	8	51334	M	8	58050	D	8	33333	S	8	33492	D	8	33550	F	8	40439	S	8	44372
M	9	49711	S	9	58019	S	9	51636	D	9	59598	D	9	49544				D	9	65835	F	9	36063	M	9	49541	M	9	8548	S	9	51633	M	9	52320
D	10	53719							M	10	33430	F	10	53718	S	9	56319	M	10	33591	S	10	33366	D	10	4042	D	10	38274				D	10	53576
F	11	62453	S	10	64479	S	10	59503	D	11	36070	S	11	62452	M	10	64441	D	11	21622				M	11	36473	F	11	51334	S	10	55056	M	11	33335
S	12	33492	M	11	33562	M	11	65839							D	11	33551	F	12	40497	S	11	44552	D	12	49544	S	12	56319	M	11	65835	D	12	36063
			D	12	17752	D	12	35121	F	12	35371	S	12	33478	M	12	17349	S	13	51636	M	12	52340	F	13	53718				D	12	33591	F	12	35360
S	13	8457	M	13	38913	M	13	32706	S	13	48076	M	13	4053	D	13	38904				D	13	59598	S	14	62452				M	13	21622	S	14	44332
M	14	37404	D	14	51620	D	14	44336	S	14	52503	D	14	36475	F	14	51612	S	14	59503	M	14	33450				M	14	33551	D	14	40497			
D	15	49715	F	15	58033	F	15	51643	M	15	60033	M	15	49711	S	15	58019	M	15	65839	D	15	36070	S	15	33478	D	15	17349	F	15	51636	S	15	52336
M	16	53720	S	16	64486	S	16	59504	D	16	33436	D	16	53719				D	16	35121	F	16	35371	M	16	4053	M	16	38904	S	16	59503	M	16	53598
D	17	62461							M	17	89324	F	17	62459	S	16	64479	M	17	32706	S	17	48076	D	17	36475	D	17	51612	S	17	65839	D	17	33430
F	18	33491	S	17	33564	S	17	33265	D	18	35375	S	18	33492	M	17	33562	D	18	44336				M	18	49711	F	18	58019	M	18	35121	M	18	36076
S	19	8466	M	18	17760	M	18	35123	F	19	48087				D	18	17752	F	19	51643	S	18	52503	D	19	53719	S	19	64479	D	19	32706	D	19	35371
			D	19	38940	D	19	35355	S	20	52551	S	19	8457	M	19	38913	S	20	59504	M	19	60033	F	20	62459				M	20	44336	F	20	48076
S	20	38139	M	20	51630	M	20	44337				M	20	37404	D	20	51620				D	20	33436	S	21	33492	S	20	33562	M	21	17752	D	21	51643
M	21	51356	D	21	58036	D	21	51649	M	21	60040	D	21	49715	F	21	58033	S	21	33265	M	21	89324				M	21	17752	D	21	51643	S	21	52560
D	22	55184	F	22	65816	F	22	59519	M	22	33439	M	22	53720	S	22	64486	M	22	35126	D	22	35375	S	22	8457	D	22	38913	F	22	59504	S	22	60033
M	23	62466	S	23	17797	S	23	33520	D	23	89327	D	23	62461				D	23	35355	F	23	48087	M	23	37404	M	23	51620	S	23	33263	M	23	33496
D	24	33530							M	24	35377	F	24	33494	S	23	33564	M	24	44337	S	24	57551	D	24	49715	D	24	58033				D	24	89324
F	25	8566	S	24	38973	S	24	35128	D	25	48559	S	25	8466	M	24	17760	D	25	51649				M	25	53720	F	25	64486	S	24	35128	M	25	35355
S	26	38250	M	25	51633	M	25	35362	F	26	52581				D	25	38940	F	26	59519	M	25	33439	D	26	62461	S	26	33564	D	26	44337	D	26	48087
			D	26	58046	D	26	44347	S	27	60045	S	26	33139	M	26	51630	S	27	33320	D	27	89327	F	27	33494				M	27	51643	F	27	52551
S	27	51331	M	27	65832	M	27	51650				M	27	51356	D	27	58036				M	28	35377	S	28	8466	S	27	17760	D	28	59519	S	28	60045
M	28	55186	D	28	33534	D	28	59560	S	28	33465	D	28	55184	F	28	65816	S	28	35126	D	29	48559				M	28	38940						
D	29	62472				F	29	33332	M	29	89342	M	29	62466	S	29	17797	M	29	35362	F	30	52581				D	29	51630						
M	30	33556				S	30	36059	D	30	35377	D	30	33530				D	30	44347	S	31	60045				M	30	58036						
D	31	8568										F	31	8560				M	31	51650							D	31	65816						

Wann habe ich Geburtstag? Jeder versuche sein ***Glück*** mit der an seinem ***Geburtstage*** verzeichneten Nummer. In diesem Kalender ist an ***jedem Tage*** des Jahres eine Nummer verzeichnet, welche bei ***umgehender*** Bestellung von uns bezogen werden kann, so dass Jedem die Wahl seiner Nummer freisteht. Sollte die Nummer inzwischen vergriffen sein, so senden Ihnen eine ähnliche.

Читаво подузеће стоји под надзором државним.

Улог за оригиналне срећке I. класе по плану износи:

за **осмину** (1/8) ф. —·75 или круна 1·50 — за **четвртину** (1/4) ф. 1·50 или круна 3·—
„ **половину** (1/2) ф. 3·— „ „ 6·— — „ **читаву** (1/1) ф. 6·— „ „ 12·—

које ће се сваком уз поузеће (**Nachnahme**) или претходну **пошиљку** своте послати.

Званични планови бадава. Поруке за оригиналне срећке молимо, пошто **вучење већ 22. и 23. маја почиње**, да најдаље до 3—8

5. новембра о. г. п. н.

непосредно на нас пошљете.

ФИЛИЈАЛЕ:
Museumring II.
Elisabethring 54.

A. Török & Co.

BANKHAUS
Budapest. V., Waitznerring 4/a.

Ми смо многе и врло велике добитке исплатили нашим поштованим муштеријама и то за кратко време преко пет и по милиона круна.

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co. Hauptcollecteure, Budapest

Молим за пошиљку ..... оригиналне срећке I. класне кр. угар. повл. класне лутрије са званичним планом извлачења.

Свота од ..... Кр. { **треба се уз поузеће подићи** / **следи са поштанском упутницом** } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса { .....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.